

มนุษยศาสตร์สมโภช: 36 ปีคณะ, 24 ปีวารสาร

วรรณ นาวิกมูล*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จะมีอายุครบ 3 รอบในเดือน มิถุนายน พุทธศักราช 2560 นับเป็นโอกาสที่จะได้ทบทวนประวัติและพัฒนาการของ คณะอีกราวหนึ่ง ที่กล่าวว่า “อีกราวหนึ่ง” ก็เพราะดูเหมือนจะมีการทบทวนประวัติ และพัฒนาการของคณะมนุษยศาสตร์มาแล้วทุกคราวที่ตัวเลขอายุคณะบ่งบอกนัยสำคัญ อะไรบางอย่างตามคตินิยม อย่างน้อยเท่าที่ผู้เขียนเกี่ยวข้องก็คือคราวที่คณะมนุษยศาสตร์ มีอายุครบ 10 ปี เมื่อ พ.ศ.2534 ครั้งหนึ่งและครบ 20 ปี เมื่อ พ.ศ.2544 อีกครั้งหนึ่ง ถึงคราวครบ 36 ปี ใน พ.ศ.2560 ก็ให้ได้มีส่วนเกี่ยวข้องอีก ครั้งนี้จะขอทบทวนประวัติ และพัฒนาการของวารสารมนุษยศาสตร์ในฐานะเวทีของบทความนี้ไว้ด้วยเสียเลยใน คราวเดียว อย่างไรก็ตามต้องขอออกตัวไว้ก่อนว่าสาระของบทความนี้เป็น การเก็บเล็ก ผสมน้อย ทำนองเลือกว่าเราจะลืมเมื่อเวลาผ่านไป ยิ่งกว่าที่จะลงลึกหรือขยาย ขอบเขตความรู้ให้กว้างขวาง จึงอาจไม่สามารถตอบความคาดหวังของผู้อ่านได้ทุกตัว ชั่วตัวอย่างแน่นอน

* กรรมการประจำคณะมนุษยศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ติดต่อได้ที่: wanna.nawig@hotmail.com

คณะมนุษยศาสตร์ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

เพื่อให้เห็นภาพรวมของคณะมนุษยศาสตร์อย่างเป็นทางการตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงการปรับเปลี่ยนของคณาจารย์ชนิดเรียงตามลำดับเวลา ขอเสนอข้อมูลโดยอ้างอิงรายงานประจำปีการศึกษา 2558 คณะมนุษยศาสตร์ ที่ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาของคณะจัดทำขึ้น ดังนี้

- พ.ศ.2524 - ก่อตั้งโดยรับโอนภาควิชาภาษามาจากคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ แล้วแยกออกเป็น 3 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาภาษา ภาควิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาวรรณคดี รับโอนภาควิชาปรัชญาและศาสนาจากคณะสังคมศาสตร์ เป็นภาควิชาที่ 4 และสร้างภาควิชาใหม่เองอีก 3 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาศิลปาชีพ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และภาควิชาศิลปนิเทศ รวมมีภาควิชาเมื่อแรกก่อตั้ง 7 ภาควิชา มีสำนักงานเลขานุการเป็นหน่วยงานสนับสนุน 1 หน่วยงาน
- พ.ศ.2536 - จัดตั้งศูนย์ภาษาขึ้นเป็นหน่วยงานภายใน เพื่อให้บริการอบรมภาษาต่างประเทศแก่บุคคลทั่วไป เป็นหน่วยงานสนับสนุนหน่วยงานที่ 2
- พ.ศ.2537 - แยกภาควิชาภาษาออกเป็น ภาควิชาภาษาต่างประเทศ กับ ภาควิชาภาษาไทย ทำให้มีภาควิชาเพิ่มขึ้นเป็น 8 ภาควิชา
- พ.ศ.2549 - จัดตั้งสถาบันขงจื้อ ตามความตกลงร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ เพื่อทำกิจกรรมการสอนและงานวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน เป็นศูนย์ทดสอบภาษาจีน HSK
- จัดตั้งศูนย์จัดการการศึกษาโครงการพิเศษ เพื่อประสานการบริการโครงการจัดการศึกษาภาคพิเศษของคณะ จำนวนหน่วยงานสนับสนุนจึงเพิ่มเป็น 4 หน่วยงาน

- พ.ศ.2552 - ยุบภาควิชาศิลปนิเทศกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ โดยแยก
สาขาคณตรีไทยกับคณตรีตะวันตกไปตั้งเป็นภาควิชาคณตรี
แยกสาขาสื่อสารมวลชนไปรวมกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
ตั้งเป็นภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน
รวมของภาควิชาจึงยังคงเป็น 8 ภาควิชาเท่าเดิม
- พ.ศ.2553 - รับโอนสถาบันภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์มา
เป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านการวิจัยและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
จำนวนหน่วยงานสนับสนุนเพิ่มเป็น 5 หน่วยงาน
- พ.ศ.2555 - แยกสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นกับสาขาวิชาภาษาจีนออกจากภาควิชา
ภาษาต่างประเทศ เพื่อจัดตั้งภาควิชาภาษาตะวันออกขึ้น โดย
ให้จัดการสอนวิชาภาษาเกาหลีและภาษาอาเซอร์ไบจานด้วย จำนวน
ภาควิชาจึงเพิ่มเป็น 9 ภาควิชา
- พ.ศ.2557 - ปรับโครงสร้างองค์กร รับโอนสำนักพิพิธภัณฑสถานและวัฒนธรรม
การเกษตรมาเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านทำนุบำรุงศิลป-
วัฒนธรรม ภายในสถาบันภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษา
ราชนครินทร์
- จัดตั้งศูนย์ทดสอบทางภาษา ให้บริการทางวิชาการ เช่น วัด
ระดับความสามารถด้านภาษา จำนวนหน่วยงานสนับสนุนเพิ่ม
เป็น 6 หน่วยงาน
- พ.ศ.2560 - เกิดเหตุการณ์/ความเปลี่ยนแปลงสำคัญทั้งในระดับมหาวิทยาลัย
และระดับประเทศที่กระทบต่อการบริหารของมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ส่งผลให้คณะ/ สำนักสถาบันจำนวนหนึ่งรวมทั้ง
คณะมนุษยศาสตร์ไม่สามารถสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี/
ผู้อำนวยการตามวาระได้ รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์จึงแต่งตั้ง ดร.ดำรงค์ ศรีพระราม ปฏิบัติหน้าที่
ในฐานะรักษาการแทนคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ ตั้งแต่วันที่
20 กุมภาพันธ์ 2560

เกิดเป็นมนุษยฯ

เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยร่วมสมัยก่อตั้งในประเทศไทยอื่นๆ ที่เริ่มต้นด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา อาทิ กฎหมาย ศิลปะ กสิกรรม เมื่อเวลาผ่านไปมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็มีนโยบายที่จะจัดการศึกษาให้ครบถ้วนทั้งด้านวิชาชีพเฉพาะทางด้านวิชาการประยุกต์ ด้านวิชาการบริสุทธิ์ ด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ด้านสังคมศาสตร์ และด้านมนุษยศาสตร์ ตามคติสากลในการจัดศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงทยอยจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตรต่างๆ ขึ้นตามความจำเป็นและเหมาะสมด้านกำลังทรัพยากรบุคคลและงบประมาณมาเป็นลำดับ

กล่าวเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์ เราสามารถย้อนความเป็นมาไปได้ถึงหน่วยงานที่มีชื่อว่า “แผนกวิชาภาษาอังกฤษ” ในคณะกสิกรรมและสัตวบาลที่ตั้งมาพร้อมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อ พ.ศ.2486 หลังจากจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ เมื่อ พ.ศ.2509 แล้วแผนกวิชาภาษาอังกฤษก็กลายมาเป็น “ภาควิชาภาษา” ในขณะนั้น รับผิดชอบการผลิตอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอกภาษาต่างๆ กับการสอนภาษาในฐานะ “วิชาพื้นฐาน” ให้แก่สารพัดหลักสูตรในมหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2517 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงได้จัดตั้งคณะสังคมศาสตร์ขึ้น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บรรจุ *คณะอักษรศาสตร์* ไว้เป็นคณะวิชาใหม่ในแผนงานผลิตบัณฑิตของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524) ของส่วนราชการในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่ครั้งถึงคราวจัดตั้งอย่างเป็นทางการตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องการแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2524 คณะวิชาใหม่ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2524 กลับมีชื่อว่า *คณะมนุษยศาสตร์* มิใช่ *คณะอักษรศาสตร์* ดังกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ให้ความเห็นชอบการจัดตั้ง *คณะมนุษยศาสตร์* แทน *คณะอักษรศาสตร์* ไว้แล้วในการประชุมครั้งที่ 4/2523 วันที่ 27 กรกฎาคม 2523

การเปลี่ยนชื่อคณะวิชาที่มีแผนจะจัดตั้งน่าจะสืบเนื่องมาจากความคิดเรื่องสาขาวิชาที่จะเปิดสอนในคณะใหม่ เพราะนอกเหนือจากสาขาวิชาภาษาต่างๆ ที่เป็นความ

เชี่ยวชาญของภาควิชาภาษาในคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ กับสาขาวิชาบางสาขาในคณะสังคมศาสตร์ ดังที่เปิดสอนในอักษรศาสตร์ที่มีในมหาวิทยาลัยอื่นอยู่แต่เดิมแล้ว คณะวิชาใหม่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ที่หมายใจไว้ว่าจะเป็นคณะอักษรศาสตร์) ยังมีแนวคิดที่จะปรับของเก่า (วิชาการแนวอักษรศาสตร์) เพื่อให้สามารถดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ดีมีคุณค่า กับการเลือกสรรผนวกของใหม่ที่เป็นคุณประโยชน์ (วิชาชีพ) ตามอุปสงค์ของ “ตลาดแรงงาน” แห่งยุคอีกด้วย จึงสร้างหลักสูตรในสาขาวิชาที่ไม่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แต่เดิมและไม่ใช้สาขาวิชาในคณะอักษรศาสตร์ที่มีในมหาวิทยาลัยอื่นขึ้น อาทิ สาขาวิชาเดินทางท่องเที่ยว โรงแรม เลขานุการ (ในภาควิชาศิลปาชีพ) สาขาวิชาสื่อสารมวลชน และสาขาดนตรี (ในภาควิชาศิลปนิเทศ)

เห็นได้ชัดว่าบริบททางสาขาวิชาที่ไม่เป็นไปตามขนบของอักษรศาสตร์ “แท้” เช่นนั้น ทำให้ชื่อ มนุษยศาสตร์ เป็นทางเลือกที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกว่า

คนมนุษย์ฯ

อาจไม่แปลกนักที่คนบัตินแรกของคณะมนุษยศาสตร์เป็น ดร.กัญญาสินธวานนท์ ซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ขอให้ย้ายโอนสังกัดจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาภาษาในคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ในระหว่างเตรียมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ แต่เนิ่นๆ แล้ว ที่ไม่ธรรมดาก็คือบุคลากรตั้งต้นของคณะมนุษยศาสตร์ทุกภาควิชา ยกเว้นภาควิชาปรัชญาและศาสนา (ซึ่งมาจากคณะสังคมศาสตร์) ล้วนเป็นอาจารย์สังกัดภาควิชาภาษาแต่เดิมทั้งสิ้น เป็นไปได้ว่า สิ่งที่จุดประกายความคิดเรื่องสาขาวิชาที่แตกต่างออกไปของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อกว่า 36 ปีที่แล้ว นอกจากจะคืออุปสงค์ของ “ตลาดแรงงาน” แห่งยุคดังกล่าวแล้ว คุณสมบัติพิเศษของบุคลากรในภาควิชาภาษา คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ ซึ่งเป็นต้นทุนของคณะวิชาใหม่ก็น่าจะเป็นองค์ประกอบสำคัญด้วย

ดังกล่าวแล้วว่าภาควิชาภาษา คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์มีภารกิจหลักในการผลิตอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมันและภาษาญี่ปุ่น กับการสอนวิชาภาษาต่างๆ เหล่านั้นให้แก่ นิสิตทั้งมหาวิทยาลัยมาแต่เดิม ในขณะที่เดียวกันคณาจารย์ภาควิชาภาษาก็มีคุณสมบัติทางวิชาการเพียงพอที่จะจัดสร้างหลักสูตร สอนและ/หรือจัดการการเรียนการสอน สาขาวิชาที่อยู่นอกอาณาบริเวณของภาษา เช่น สาขาวิชาในภาควิชาศิลปาชีพและสาขาวิชาในภาควิชาศิลปนิเทศ ในยุคก่อร่างสร้างตัวได้ด้วย

น่าทิ้งน้อยไปหรือนั้น

กล่าวในส่วนบุคลากรสายสนับสนุน ก็ได้จากการตัดโอนอัตรามาจากภาควิชาภาษาเดิมทั้งหมดเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผู้รับหน้าที่เลขานุการคณะเป็นคนแรกกลับเป็น ผศ.ศิริลักษณ์ กาญจนวราห์ แห่งสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษา (คนเดียวกับ รศ.ศิริลักษณ์ ลิ้มภักดี คณบดีคนที่ 3 ของคณะมนุษยศาสตร์ในกาลต่อมา)

การมอบหมายภารกิจเลขานุการคณะให้อาจารย์ดูเป็นธรรมเนียมเก่าแก่ที่ถือปฏิบัติกันมาในมหาวิทยาลัยไทยๆ ก่อนมีระเบียบราชการแบ่งแยกหน้าที่บุคลากรออกเป็นสาย ก – สาย ข – สาย ค ที่เข้มข้นขึ้น ต่อเมื่อได้รับอัตรากำลังเพื่อสอบบรรจุบุคลากรตามสายงานจริงจึงแล้ว คณะมนุษยศาสตร์จึงมีนายอุดมพงษ์ ดอกไม้ เป็นเลขานุการคณะตามสายงานคนแรก และเป็นต่อเนื่องยาวนานมาจนนายอุดมพงษ์ ลาออกจากราชการใน พ.ศ.2552

เรื่องของคณมนุษย์ฯ ที่งอกงามจากการมีอัตรากำลังเพิ่ม จากข้าราชการมนุษย์ฯ ลูกจ้างมนุษย์ฯ เป็นพนักงานมนุษย์ฯ เป็นเรื่องใหญ่เกินกว่าจะพาดพิงในโอกาสนี้ได้ ขออนุญาตข้ามไป

1. ดร.กัญจนา สินชวนนท์
พ.ศ.2524-2527

2. อ.สิงห์ทอง พรนิคม
พ.ศ.2527-2535

3. รศ.ศิริลักษณ์ ลิ้มภักดี
พ.ศ.2535-2539

4. รศ.กมลนา นาคะศิริ
พ.ศ.2539-2543

5. รศ.ปรียา อุนรัตน์
พ.ศ.2543-2548

6. ผศ.ดร.เนงนุช ศรีอึ้งวาทพร
พ.ศ.2548-2552

7. รศ.ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ
พ.ศ.2552-2556

8. ผศ.ดร.พุทขชาติ โปธิบาล
พ.ศ.2556 -19 กุมภาพันธ์
2560

9. ดร.ตำรวจ ศรีพระราม
รักษาการแทนคณบดี
20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560 -
ปัจจุบัน

ภาพที่ 1. - ภาพที่ 9.
คณบดีคณณะมนุษยศาสตร์

ติ๊กมุษยฯ

แม้จะเกิดเป็นคณะมนุษยศาสตร์ขึ้นแล้ว คณะวิชาใหม่นี้ก็ยังหาได้มีอาคารสถานที่ที่เป็นของตัวเองไม่ ยังคงอาศัยตึกภาควิชาสถิติของคณะวิทยาศาสตร์ (ตึกภาวศาสตร์สถิติสมัยที่ยังเป็นคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์) เป็นที่ทำการอยู่ต่อไปอีกเกือบ 10 ปี

ในบรรดาอาคาร 4 หลังที่ได้หมายเลขเป็น มนุษยศาสตร์ 1 – 2 – 3 – 4 อยู่ปัจจุบันนี้ มีอาคารที่ชื่อว่าได้รับงบประมาณก่อสร้างเป็นอาคารของคณะมนุษยศาสตร์อย่างแท้จริงอยู่ 2 หลัง คือ อาคารมนุษยศาสตร์ 1 กับอาคารจุฬารามณ์พิศาลศิลป์ หรือ อาคารมนุษยศาสตร์ 4 ส่วนอีก 2 หลังเป็นอาคารคณะประมงที่มหาวิทยาลัยยกให้เพราะคณะประมงได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารใหม่ในพื้นที่ใหม่แล้ว

ภาพที่ 10. อาคารที่ทำการสมัยเป็นสาขาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษา
และเป็นคณะมนุษยศาสตร์ ก่อนมีอาคารเป็นของตนเอง

อาคารมนุษยศาสตร์ 1 เป็นอาคารหลังแรกของคณะมนุษยศาสตร์ เดิมมี 5 ชั้น เป็นอาคารที่มีประวัติศาสตร์อันเป็นสิริมงคลยิ่ง 2 สถาน กล่าวคือสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จประกอบพิธีสำคัญให้ทั้งพิธีวางศิลาฤกษ์และพิธีเปิดอาคาร (วางศิลาฤกษ์ วันพฤหัสบดีที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.2531 เปิดอาคารวันอังคารที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2534) และทรงปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ไว้

ภายในบริเวณ “อุทยานมนุษยศาสตร์” นั้นสถานหนึ่ง อีกสถานหนึ่งคือเมื่อวันจันทร์ที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2535 เจ้าชายและเจ้าหญิงอากิชิโนแห่งประเทศญี่ปุ่นได้เสด็จมาทอดพระเนตรการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ที่ห้องเรียนหมายเลข 303 บนชั้น 3 ของอาคาร ก่อนที่จะเสด็จต่อไปยังคณะประมง

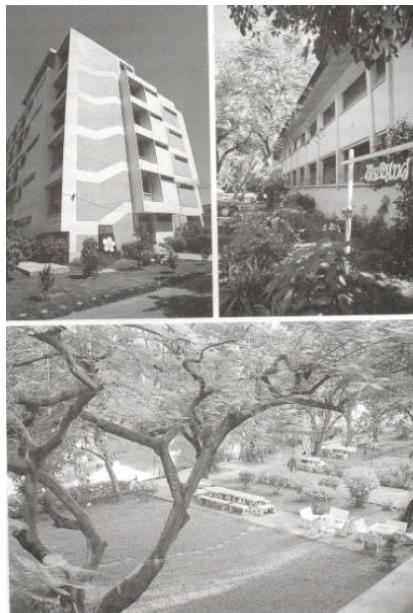
ภาพที่ 11. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารคณะมนุษยศาสตร์เมื่อ พ.ศ.2531
และเสด็จเปิดอาคารฯ และทรงปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์เมื่อ พ.ศ.2534

ภาพที่ 12. ตึกคณะมนุษยศาสตร์ ราว พ.ศ.2534

ภาพที่ 13. เจ้าชายและเจ้าหญิงอากิฮิโตะแห่งประเทศญี่ปุ่นได้เสด็จมาทอดพระเนตร
การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ที่ห้องเรียนหมายเลข 303 บนชั้น 3 คณะมนุษยศาสตร์
(มนุษยศาสตร์ 1 ในปัจจุบัน) พุทธศักราช พ.ศ.2535

ภาพที่ 14. ตึกคณะมนุษยศาสตร์กับตึกศิลปนิเทศ และทัศนียภาพหน้าตึกศิลปนิเทศ
เมื่อราว พ.ศ.2544

ในสมัยเดียวกันกับ “อาคารหลังแรก” มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ยกอาคาร 2 ชั้นในบริเวณใกล้เคียงกัน (เดิมเป็นหอพักนิสิต) ให้คณะมนุษยศาสตร์ใช้ประโยชน์อีก 1 หลัง เป็นที่ตั้งภาควิชาศิลปนิเทศที่ดูว่าการเรียนการสอนมีธรรมชาติพิเศษกว่าเขาอื่น ปัจจุบันอาคารหลังแรกได้รับการปรับปรุงโฉมใหม่เป็นอาคาร 6 ชั้น ปักป้ายอาคารมนุษยศาสตร์ 1 ส่วนอาคาร 2 ชั้นถูกรื้อลงเพื่อใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคารจุฬารัตน์พิศาลศิลป์ใน พ.ศ.2553

อุทยานมนุษย์ฯ

ข้อมูลเรื่องอาคารสถานที่ควรมีอยู่ในรายงานประจำปีของคณะอย่างค่อนข้างละเอียดแล้ว หากยังมีประเด็นที่รายงานประจำปียุคใหม่ไม่เก็บแต่ยังมีร่องรอยให้เห็นอยู่ คือเรื่องของ “อุทยานมนุษยศาสตร์” ที่กล่าวไว้ในส่วนตึกมนุษยฯ

อาจมีผู้สังเกตเห็นบ้างว่าอาคารมนุษยศาสตร์ 1 มีต้นไม้หายากอายุไม่น้อยปลูกรายรอบอยู่จำนวนหนึ่ง ต้นไม้เหล่านี้เป็นต้นไม้ที่เกิดจากการเสาะแสวงหาและนำมาปลูกโดยอาจารย์อรไท ผลดี แห่งภาควิชาภาษาไทย ผู้ดำเนินการ “โครงการอุทยานมนุษยศาสตร์” ซึ่งเป็นโครงการปลูกไม้โบราณตามสมัยประวัติศาสตร์ในบริเวณรอบอาคารคณะมนุษยศาสตร์และบริเวณพื้นที่สีเขียวหน้าคณะ (ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งอาคารศูนย์เรียนรวม 3) เริ่มใน พ.ศ.2535 สมัยที่อาจารย์สิงห์ทอง พรนิคม เป็นคณบดี

เมื่อเริ่มโครงการนอกจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จะได้ทรงปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ไว้แล้ว ยังมีผู้หลักผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยและคณะสมัยนั้นร่วมกันปลูกต้นไม้โบราณหายากกันเป็นที่ระลึกครั้น ทั้งยังมีการจัดทำแผ่นป้ายบอกชื่อทางพฤกษศาสตร์และชื่อสามัญกันเป็นกิจจะลักษณะด้วย แต่ด้วยเหตุที่มีการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยพื้นที่บ้าง น้ำท่วมบ้าง ต้นไม้จำนวนหนึ่งจึงสูญหายตายจากไปอย่างน่าเสียดาย

ภาพที่ 15. ส่วนหนึ่งของตึกไม้ใหญ่ในโครงการ “อุทยานมนุษยศาสตร์”
ในบริเวณตึกคณะมนุษยศาสตร์ 1 ก่อนการปรับปรุง

วารสารมนุษยฯ

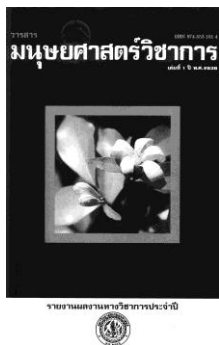
เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2537 “วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ” ฉบับรวมผลงานวิชาการปี พ.ศ.2536 ได้รับการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก มีวัตถุประสงค์ที่จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทั้งที่เป็นบทความ บทวิจารณ์ งานวิจัยของอาจารย์ในคณะ โดยมีกำหนดแล้วเสร็จพร้อมแจกจ่ายในงานประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี รศ.ศิริลักษณ์ ลิ้มภักดี คณบดีในขณะนั้นเป็นผู้ดำริและจัดสรรงบประมาณให้ วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการมีรูปเล่มขนาดแปดหน้ายก ปกพิมพ์สองสี กำหนดแบบปกง่ายๆ เป็นกลางๆ มีภาพดอกไม้ในวรรณคดีตรงกลางปก เปลี่ยนสีปก เปลี่ยนชนิดดอกไม้ได้ ทำคำบรรยายภาพปกเพื่อให้ความรู้ เมื่อแรกการจัดพิมพ์ “วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ” อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์คณะ และเป็นเช่นนั้นจนถึง พ.ศ.2541

พ.ศ.2542 ในสมัยที่ รศ.กมลลา นาคะศิริ เป็นคณบดี คณะมนุษยศาสตร์ได้พัฒนาคุณภาพของวารสารให้เข้ามาตรฐานสากล เพื่อเป็นเวทีสำหรับนักวิชาการสาขามนุษยศาสตร์ทั้งภายในและภายนอก เปลี่ยนชื่อ “วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ” เป็น “วารสารมนุษยศาสตร์” มีชื่อภาษาอังกฤษกำกับว่า Humanities Journal และมีการจัดการกลั่นกรองผลงานทางวิชาการ (Peer Reviews) ที่น่าลงตีพิมพ์ แต่การออกแบบรูปเล่มยังคงแนวปฏิบัติเดิมไว้ มีคณะกรรมการจัดทำวารสารรับผิดชอบโดยเฉพาะ

ในสมัยที่ ผศ.ดร.นงนุช ศรีอัมภพพร เป็นคณบดี ได้กำหนดให้รองคณบดีฝ่ายวิจัยเป็นผู้รับผิดชอบการจัดทำวารสาร และเริ่มการออกวารสารปีละ 2 ฉบับตั้งแต่ปีที่ 14 พ.ศ.2550 ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กองบรรณาธิการวารสารเริ่มแสวงหาแบบปกที่หลากหลายออกไป ถึงปีที่ 17 พ.ศ.2553 เริ่มพัฒนา “วารสารมนุษยศาสตร์” ให้พร้อมเข้าสู่มาตรฐานวารสารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ด้วยการตีพิมพ์บทความปริทรรศน์ และการมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกประจำกองบรรณาธิการอย่างสมบูรณ์ รูปเล่มยังคงมีขนาดเท่าเดิม

พ.ศ.2555 มีบรรณาธิการที่ไม่ผูกติดกับตำแหน่งบริหารอีกครั้งหนึ่ง เกิดการปรับปรุงครั้งใหญ่ ทำขนาดรูปเล่มและแบบของวารสารให้ดูกระชับกระเฉง ทันสมัย น่าสนใจ แล้วส่งวารสารมนุษยศาสตร์เข้ารับการประเมินของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) รอบที่ 2 และได้รับการจัดไว้ในกลุ่มที่ 2 หมายถึงวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI (จนถึง 31 ธันวาคม 2557) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI

พ.ศ.2558 วารสารมนุษยศาสตร์เข้ารับการประเมินรอบที่ 3 ของ ศูนย์ TCI และได้รับการจัดไว้ในกลุ่มที่ 1 หมายถึงวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI (จนถึง 31 ธันวาคม 2562) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI และจะถูกคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI) ต่อไป

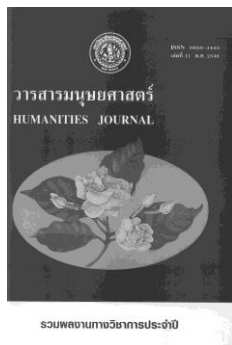
ภาพที่ 16. ปีที่ 1

แรกมีวารสารมนุษยศาสตร์
ในนาม “มนุษยศาสตร์
วิชาการ” รวมผลงานปี 2526
พิมพ์มกราคม 2527 ขนาด
8 หน้ายก (B5) ปกสีพื้น วาง
ดอกแก้วขาว แทนคณะ
มนุษยศาสตร์ลงตรงกลาง

ภาพที่ 17. ปีที่ 7

ชื่อใหม่สไตล์เดิม
“วารสารมนุษยศาสตร์ –
HUMANITIES JOURNAL”

ภาพที่ 18. ปีที่ 11

รูปถ่ายดอกไม้ในวรรณคดี
หายากขึ้น ผศ. วัชรภรณ์
อาจหาญ บรรณาธิการผู้ช่วย
หลายสมัยเริ่มประสานงานให้
ได้รับความอนุเคราะห์ภาพวาด
รูปดอกไม้ของคุณพันธุ์ศักดิ์
จักกะพากมาลงปก

ภาพที่ 19. ปีที่ 14

เริ่มออกปีละ 2 ฉบับ
มกราคม-มิถุนายน กับ
กรกฎาคม-ธันวาคม

ภาพที่ 20. ปีที่ 16

ขนาดรูปเล่มเดิม เริ่มเปลี่ยน
แบบปก

ภาพที่ 21. ปีที่ 19

ฉบับที่ 1 เปลี่ยนขนาดรูปเล่ม
เป็น 16 หน้ายกพิเศษ (A5)
และแบบปกให้สะดุดตา
ละลานใจแต่นั้นเป็นต้นมา

ลำดับประธานคณะกรรมการจัดทำ/บรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปีที่ 1-2	พ.ศ.2536-2537	อาจารย์วรรณ นาวิกมูล
ปีที่ 3-12	พ.ศ.2538-2549	อาจารย์วัลลภา จันทรีดี
ปีที่ 13-16	พ.ศ.2550-2552	รศ.ปรภาณี จงสุจิตรธรรม
ปีที่ 17-18	พ.ศ.2553-2554	ผศ.ดร.พรทิพย์ เย็นจะบก
ปีที่ 19-20	พ.ศ.2555-2556	ผศ.นัทธนัย ประสานนาม
ปีที่ 21-24	พ.ศ.2557-ปัจจุบัน	รศ.ดร.สรณัฐ ไตลังคะ

คณะมนุษยศาสตร์ในช่วงเวลาต่อไป

การทบทวนประวัติและพัฒนาการของคณะมนุษยศาสตร์ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง เก้าไป-โหมมา ทำให้เห็นได้ว่าในทางกายภาพ คณะมนุษยศาสตร์เติบโตขึ้นแน่นอน จากสาขา เป็นภาค เป็นคณะ เป็นคณะที่มีภาควิชาและหน่วยงานสนับสนุนมากขึ้น ฯลฯ แต่พัฒนาการทางจิตวิญญาณเป็นสิ่งที่เห็นยาก การมองไม่เห็นอาจไม่ได้หมายความว่าไม่มี

ครั้งคณะมนุษยศาสตร์ มีอายุครบ 20 ปี ใน พ.ศ.2544 ได้มีการจัดการสัมมนาทางวิชาการขึ้นตามแก่นเรื่องว่า มนุษยศาสตร์: สหวิทยาการแห่งชีวิต ถึง พ.ศ.2560 คณะมนุษยศาสตร์อายุครบ 36 ปี เปิดรายงานประจำปีเล่มล่าสุดของคณะก็พบว่า สหวิทยาการแห่งชีวิตยังคงไม่หายหกดกหล่นไปไหน ยังอยู่อย่างโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของคณะ อนุमानว่าความหลากหลายทางวิชาการผสานวิชาชีพซึ่งเป็นแนวทางของคณะแต่แรกเกิดก็ยังคงเป็นที่ยอมรับของคนมนุษยฯ เองอยู่ โดยมีคำขยายที่แสดงเจตนารมณ์ว่าจะขยายปริมณฑล การยอมรับออกไปสู่สังคมภายนอกในระดับต่างๆ ให้จงได้เป็นเครื่องประกอบ

จนถึงบัดนี้ การเป็นที่ยอมรับในระดับก้าวหน้าชาติได้แจ้งเกิดแล้วชัดเจน ระนาบหนึ่ง ในความสำเร็จของวารสารมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีอายุยาวกว่าคณะอยู่ 1 รอบ เป็นความสำเร็จอันเกิดจากความพากเพียรไม่ย่อท้อของ “มตจวน” ที่อุทิศตนเพื่อการสร้างเวทีวิชาการคุณภาพเพื่อประชาคมมนุษยศาสตร์ไร้พรมแดนที่เป็นเกียรติเป็นศรี สร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนมนุษย์ได้ถ้วนหน้า ควรที่ความสำเร็จในการผลักดันวารสารมนุษยศาสตร์ขึ้นสู่สถานะวารสารกลุ่มที่ 1 จะเป็นแรงบันดาลใจให้คนมนุษยศาสตร์มีความศรัทธาในการพัฒนาหลักสูตร การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมสู่ระดับชาติและนานาชาติได้สำเร็จตามวิสัยทัศน์และปณิธาน เป็นที่ประจักษ์ด้วยเป็นลำดับต่อไป เพื่อการสมโภชที่สมบูรณ์

รายการอ้างอิง

- คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2560). รายงานประจำปีการศึกษา 2558 (1 สิงหาคม 2558 - 31 กรกฎาคม 2559). กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2534). 10 ปี มนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2544). มนุษยศาสตร์: มิติแห่งสหวิทยาการ. ใน วรธนา นาวิมูล (บ.ก.), มนุษยศาสตร์ สหวิทยาการแห่งชีวิต (น. 20-27). กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นัทธนัย ประสานนาม. (2555). บทบรรณาธิการ. วารสารมนุษยศาสตร์, 19(1), ก.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2553). บทบรรณาธิการ. วารสารมนุษยศาสตร์, 17(1), ก.
- ศิริลักษณ์ ลิ้มภักดี. (2527). คำนำ. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ, 1, 1.